

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, év-
negyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
mok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordafca 1872. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr.
Egyeszeri beiktatás után 30 kr. bérletig.
Hirdetések felvételnek: Helyben a kiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és kereskedési-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Könyv-
kereskedés) 60. sz. J. Becsben: Hasenstien és Vogler (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppeln: Alajonai Woll. (m. 22.
sz.) Rudolf-Mosse-ol. Zeitungs-Agen. (Stadt-Schiller-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen-Expediton Stuttg.
Nyitási cikkek: 1872. máj. 20. ki. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzett.
Előfizetések és hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendőek.

A józan politika eljárása.

Sur tout pas trop de zélé!

(KNG.) A józan politika feladata: egyesíteni a jóra való, ugyanazon nemes és magasztos célra törekvő erőket; kibékítőleg hat jobbra és balra; nem halmoz a kölcsönös közeledés útjára akadályt akadályra, hanem finom tapintattal, a politikai küzdelem terén, az élettapasztalat útján szerzett bölcs belátás lelki szemeivel, s tökélyesbült politikai érzéssel keresi fel az elvi ellentétek kiindulási pontját, kutatja a kiegyeztetés módzatát, s azt úgy igyekszik alkalmazni, hogy a nemzeti erőket minél nagyobb összege, minél nagyobb sikerrel szolgálhassa az állam javát, népe boldogulását, alkotmányos szabadságát, közműveltségben, közvagyonosodásban való haladását.

A hazánkra nézve egyedül üdvös, józan politika irányát jelölik meg **Deák Ferencz** nagy hazánkfiának legutóbb mondott eme szavai: „nem elég, nem szabad egyedül a multra tekinteni; tekintenünk kell főképp a jövőre.”

Vajon hallgatnak-e a haza bölcsének szavaira azok, kik most a választási küzdelem alkalmából politikai ellenfeleink kiirtására buzditanak? nem tüzet és vasat értenek ők ez alatt, hanem politikai manœuvre és eszközökkel való megsemmisítést.

Legyen szabad nekünk abban kételkedni.

Hallják a mester szavait, de érteni nem akarják, vagy talán azok értelmét felfogni nem tudják; mert **Deák Ferencz** azt mondja: „ohajtom, hogy véleménykülönbségek igen fontos tárgyakban is legyenek.”

Nem így gondolkoznak azok, a kiket rut önzés tüzel gyűlöletre; kik a más politikai vélemény levőket elnémitani szeretnék, hogy saját toldát-foltozott bölcsességük túlszáinak csatlakozását proklamálhassák. Vannak ilyenek közöttünk is, a kiknek tollharcazt — mert elvharcznak az ő küzdelmüket nevezni nem lehet — a haza bölcsének szavaihoz mérve, mindenki beláthatja, s maguk is bevallhatnák: hogy **nem deák-pártiak** azok, kik a halálos gyűlölet hangján szólnak politikai ellenfeleikről; valamint **nem hazafiak** azok, akár jobbra, akár balra sorakozzanak, kik a politikai meggyőződés különfélesége miatt egymás **elenségeivé** igyekeznek tenni hazánk polgárait. Az ilyen politikai eszelősek nem tekintenek **sem a multra, sem a jövőre**; csupán **ajentakarnák kizsákmányolni** s — talán öntudatlanul — **de ezt sem a haza javára.**

Nemzetünk nem oly nagyszámú és hatalmas, hogy az általános átalakulás közepette **egész** pártokat nélkülözhetne, avagy épen azok megsemmisítésére vállalkozhatnék; e törekvést **Deák Ferencz** szavai is elítélik, a minthogy az afféle hirdetését csak a politikai eszeveszettség vállalhatja magára.

A teendő tömérdek, a mi végrehajtott csak az alap; sok, szerfelett sok még az, a mit erre építenünk kell, hogy Európa cultur nemzetei közt emelt fővel megállhassunk; ezért nem szabad egyedül a multra tekinteni, „tekintenünk kell főképp a jövőre.”

Azon időben, midőn még a szabad sajtót Magyarország csak hírből ismerte, s erőszak és a censurák különféle nemei damoklesi kardként függtek a gondolkozók és írók fejét fölött, volt a nemzetnek egy kedvenc vezérkiskirája, ki egyszerre vigasztalt és lelkesített; bátran es tapintattal védte jogainkat, s oly finom és mégis élesen beható dialecticával bonczolta a legkenyesebb kérdéseket is, hogy cikkeinek sorai közt olvasva mindögyre felkiáltottunk: hogy mert **ehez és így** szólani! A nemzetnek e kedvenc journalistája ma a „Pester Lloyd“ főszerkesztője (Fk.) Falk Miksa.

Megvalljuk, mi mindig nagy figyelemmel olvassuk a „P. Lloyd“ e nagytekintélyű lapunk főcikkeit, nemcsak a nemzetgazdaságiakat, de a politikaiakat is; kétszeres figyelemmel akkor, ha a jegyekültség az államférfiui tapintattal bíró szerkesztő gondolatait jelzi. Itéletét megismerni a politikával foglalkozó hírlapíróknak csaknem nélkülözhetlen; mert azt el nem vitathatja senki, hogy ily tárgyilagossá bírálatot, mélyreható fejtegetést vajmi ritkán talál a magyar napisajtó többi organumaiban.

A „Pest. Lloyd“ jegynélküli főcikke körülbelől így reflectál a jelen választási küzdelem eredményeire:

Pártunk győzelmei fölött **nem** ujjongunk; „nekünk is még **sokat** kell tenni, hogy azt a bizalmat, melylyel a nemzet nagylelkűen megisztelt, legalább **utólagosan** teljesen és egészben kiérdemljük. Világos és kétségtelen ellenben az, hogy **a nemzet tulnyomó többsége Deák Ferencz**

zászlóját ismeri el olyannak, mely az országot békére, szabadságra, boldogulásra vezérli, s hogy mostantól fogva **elhatározta a zászlót még nagyobb számmal követni.**“

Mihelyt **ez** — így folytatja a „Pest. Lloyd“ — a hátralevő választások által **bebizonyult**, a mi kétséget sem szenved — mihielyt a Deákpárt bebizonyította az ellenzéknek, hogy maga megmentése, s erősítése végett nem szorul transaczióra, s a leghevesebb ellenagitáció dacára nagy többséggel lép be az országházába, — mihielyt **ez** megtörténik: „**még egyszer kezet nyújtunk a túlsó oldal szabadelvű, haladásbaráti elemeinek, hogy szövetekezzenek velünk a haza szellemi és anyagi érdekeinek emelésére**, hogy ez érdekeknek szenteltek azok erők egész összege, melyek eddigelő mindkét oldalon gyümölcstelen küzdelemben pazaroltattak el, ott támadásra, itt védelemre. Örömlen fogunk, s a hazára nézve csak **üdvös** lenne, ha ezt a kezet ép oly szeretettel fogadnák a tulajdonok.“

A váiasztási küzdelmet az ellenzék leggyőztesére minden erőből, teljes erélylyel kell folytatni, hogy minél nagyobb sikert vívassunk ki; mert „minél bátrabban és kitartóbban folytatjuk a harcot, minél **jelentékenyebbek** lesznek az eredmények, — annál **könnyebb és tisztessé** lesz mindkét félre nézve a választási csata bevégeztével a békét megkötni, s a közjogi oppositio elbukásával egyidejűleg ünnepegni meg egy nagy, **valódi** szabadelvű — s ha **akkor** még szükséges lenne — egyszersmind ellenzéki párt megszületését — így végzi a „Pest. Lloyd“.

Mi ezt a nézetet helyesnek tartjuk — a **jövőre**; mert **Deák** azon jun. 19-ki bölcs szavait tartjuk szemelőtt: hogy a „mi eddig történt, inkább csak az alapot vetette meg, inkább csak **lehetővé** tette, hogy jövőre az eddigi alapon **tovább** működhessünk.”

Küzdünk tehát becsülettel, de erélylyel, türelemmel, de elhatározottsággal; **szeresszünk a Deákpártnak minél fényesebb győzelmet**, hogy azután kezet fogva mai ellenünk javával, **kettőz-** tetett erővel szolgálhassuk a reformok ügyét, s ott is ily hévvel versenyezzünk a jó megalkotásában, mint most versényszünk elveink győzelmének biztosításában.

Br. Bánffy Albert megnyitó-beszéde.

(A kolozsvári Deákpárt jun. 23-ki nagygyűlésén.)

Tisztelt pártgyűlés! Örömmel üdvözlöm önöket, midőn e rendkívüli szép számmal összegyűltökből következtelve, nemcsak alkotmányos jogaik gyakorlásának szándékáról győződtem meg, de hinni akarom, hogy nemzetünk, hazánk és e nemes város érdekeit felfogva, a bekövetkezendő képviselőválasztás alkalmával tömörülni fognak érvényt szerezni szavazatuknak, s ez által mint e hazában az értelmiség, vagyon és fejlődő ipar központjából, irányt adandóak a jövő teendőinek.

Nem kívánom hízolgóleg ezen nemes város érdemeit, alkotmányosságát felsorolni, melyeket nemzetiségünk fenntartása, a közműveltség előmozdítása, sokszor a fenyegetett haza védelmében is, a multban tanusított; inkább csak jövőjére kívánom figyelmeztetni, melynek virágzóvá tétele, jelen visznyaink felhasználásával egyedül mi tölünk függ, — elérése csak együttartás, mérséklettség, az állandó béke fenntartása által eszközölhető.

Ha visszatérünk, a közelmúltban anyagi hanyatlásunk főoka a hitel nem léteben keresendő, de különösen abban, hogy a váltóeljárás s a hitel fenntartásáért a felhajtásoknál szükséges keményebb rendszabályok előbb hozattak be, mint megadatot a lehetőség, a hitel megszerzésére; jelenleg a törvényhozás gondoskodott a telekkönyvek behozatala által, a hitelnek biztos alapra fektetéséről; már is számos in ézeink felvirágzása tanuskodik, a vállalkozó szellem gyarapodásáról, s a naponta növekedő pénzforgalom kétségbevonhatatlan jele a kezdődő haladásnak. De az értékre fektetett hitel, ha könnyebbségül szolgál is azoknak, kik fekvősséggel bírnak, s előidézi a forgalomnak némi lehetőség, de nem elégíti ki az üzletvilág mindig terjeszkedő követelményeit s különösen nem szolgál elégséggül a fejlődő ipar naponta növekedő szükségében; — a személyes hitel uraim azon egyedüli eszköz, mely egy a kereskedelemben felvirágzást, mint különösen az iparos osztályban az előmenetelt, gyarapodást elősegíti; ne higgyék azonban, miszerint ennek megszerzésére elégséges a személyes becsületesség, szorgalom és kitartás, a jelen materialis pénzvilág biztonságát csak a politikai viszonyok megállapodásában, az állandó brke fenntartásában talál.

Ha egyesek anyagi jólétük biztosításának eszközeül hitelünk fenntartását állítják s annak állóságát egyedül a béke fenntartásától feltételezem: mennyivel inkább életfelleléte ez egy fejlődő államnak, de különösen városunknak, mely elhagyott provinciális helyzetéből a civilisatio árájától elragadtatott, s most egyedül önéreje

támaszkodva, nemcsak a mulasztásokat kipótolni, de a kor igényeinek megfellelni van hivatva.

Sokan már is tulzottnak állítják a béke felzavarása iránti aggodalmainkat és képzelt rémnéket, és állítják, hogy pártunk erősödését csak ez alapítván fellelmetől remélik; de ugyanakkor talán méltoságunk ellenünk is hisztelnek szoban és írásban öszinte szándékukat, a béke fenntartásáért, — tettel azonban lázítólag hatnak a kedélyekre, s felforgatni kívánnak előbb mindent, hogy a ki-morült haza később segély helyett — tanácsunkra szoruljon. Felforgatnak minden pietást, — felkölöttek a szenvedélyek leggyávabb nemét: a folytonos gyanúsítást, behatva a családi szentélyekbe, szétépték a természet szoros lánczait, apát fia, testvért testvér ellen lázítanak, hogy nemesebb érzelüktől megfélemlítve, szeszélyeiknek felhasználhassák, — megingatták az önalkotta törvényeink iránti tiszteletet, mely egyedül képes századokon át alkotmányunkat fenntartani, neveltségessé tesz — megölik a vallásos hitet, hogy a szenvedőknek egy szebb jövő iránti reményeik is elenyésznek.

Sokszor vésztelegek csoportosultak szerencsétlen hazánk eger — állítom, terhesbék a mostaniaknál soha. Nem kívánok böcses türelmökkel visszaélni, vagy történelmi adatokra hivatkozni, — a közelmúltak, az 1848 ki állapotnak összehasonlítása jelen helyzetünkkel meggyőzhet mindenkit, miszerint ezen színielt élet halál-haroz nem az elvet felelti küzdelem, de a személyes ki nem elégitelt hiúságnak csak jayveszékő lárnyja.

Ha jellemezni kívánjuk az 1848-iki állapotot, az akkori mozgalmakat figyelemmel kísérjük, nem nevezhetjük azokat egyébnek, mint a törvényesség küzdelmének a hatalom — az alkotmányosságnak az absolutismus ellen. E jelen küzdelem uraim, itéletőkre bízom, mi egyéb? mint a féktelenségnek harca a törvényesség — a felforgató elemnek a megállapodás ellen. Részletezzük uraim, pártunk egyes tetteit; nem fognak találni egyet sem, mely az 1848-ban vallott elvektől eltérőleg visszalépést jelezne, s a testvériség, egyenlőség, szabadság akkor csak hírsztelt eszméi most tényrév váltak — szó-lásszabadság a lázításig fajult, — a korlátlan szabadsajtó, feledve nemesebb hivatását, a féktelenségig súlydelt. Hazánk integritásának helyreállítása, — nemzeti létünk suprematiája csak halva született törvények által volt biztosítva, mégis felkölötte az idegen nemzetiségek élet-halál harozát a közös haza ellen. Most a megkötött béke alatt kivá, — mindkettő tényrév vált — s mégis, fájdalom! mit kell tapasztalunk, hogy tulajdon véreink a szenvedélytől elvakítva, szövetekezni akarnak az alkotmányunkat felforgatni ohajító elemekkel. Kérdem, mi legyen tehát bününk, melyért a hazaárulás vádjával bennünket terhelni nem átalják? Az-e, hogy azon 1848-ban vallott elveknek állandóságot, — jövőnknek biztonságot szerzendők, az 1867-ben kötött kölcsönös szerződés által, hazánk függetlenségét, önkormányzatunk szabadságát biztosítottuk? Tehetünk-e egyebet józan észszel? midőn a 18 évi folytonos küzdelemtől kimerülve, nem volt egyéb választás, mint egy fegyverrel kezünkben, e sokat szenvedett haza jövőjét újból az eshetőségeknek kitenni, vagy felhasználva a kedvező körülményeket, hazánk jövőjét a béke által biztosítani?

Hogy a történelem igazolandja eljárásunkat, nem szükség suppositiókkal élnem; az európai általános részvét, — érdekesség már a jelenben is helyesli tetteinket; hazánkban önállósága, — kereskedelmünk felvirágzása, az iparnak fejlődése, a pénzforgalomnak napontai növekedése kétségbevonhatlan győzelmei eljárásunknak, de legnagyobb eredmény uraim azon erkölcsi pressio, melyet a közvélemény ellenfeleinken gyakorol, midőn újabb programjainkban mindenfelől hirdetni látjuk, hogy az 1867-iki kiegyezést kiindulási alapul ők is elfogadják.

Sokban változtak uraim már is az európai viszonyok, sok függő kérdés fegyver által döntettek el, úgy a győzők, mint legyőzettek belügyeikkel elfoglalva a békét fenntartani törekcszenek. Két nagy nemzet fegyvereinek győzelme által dicsőségének tetőpontjára érte el, de uraim nem elleneiknek legyőzése az, mi őket nagygyá teend, vagy jövő nagyhatalmi állá-ukat biztosítandja, — egyesülése ezen nagy nemzeteknek — kiegyenlítése közös érdekeiknek képes egyedül jö-öjüket biztos alapra fektetni. Hogy így fogják fel ők is helyzetüket, tekintsek uraim jelen működésüket, a helyett, hogy önhüiságtól elragadtatva, vagy győzelmeik mámorától elvakítva terjeszkedési vágyaikat növelnek, a megtartásra fordítják minden törekvésüket, s az egyesült egy nemzet — a régi institúciókál fogva sokban még külön érdek ket — kiegyenlítani törekszik.

Hasonlítunk uraim ezekhez tulajdon helyzetünket. A sors és szerencse kedvezett mi nekünk önállásunkat biztosítani, az előrelátás tanácsolta, a kedvező alkalmat megragadni, felséges uralkodóknak loyaltitása segített bellelleinket elhallgattatni, s midőn Európában egyedül állva minden rokon faj vagy nemzet társ nélkül, sikerült alkotmányunkban a magyar szellemet érvényre emelni — az önhittségökben tulizakodottak keveslik e vívmányokat, a helyett, hogy kezet fogva a közös megállapodást elősegíteni — folytonos akadályokat gördítenek az elő-rehaladás még rögos újába.

Lehettek uraim a multban vérmes reményűek, kik a belviszálytól szétvált monarchiát, mely külfelenségűl is meglámadva, s egyedül minden szövetséges nélkül — midőn a felbomlásnak szelén állott — oly engedménykre kívántak volna erőtlenít, melyek csak a kényszerűségnek lettek volna szüleményei. De lehetett volna-e még akkor is? — de lehetne különösen most ezékek állandóságában bízni? midőn látjuk, naponta tapasztaljuk, hogy még a jelen béke s kölcsönös kiegyezésünk előnyeit is elleneink irgy szemekkel nézik, és színlég szövelkeznék ellenzékünkkel, de nem azért, hogy újabb vívmányok megnyeréseért segítsék, de igen hogy a jelen alapot is feldontva, több-égők alapján nemzetünk önállását megsemmisítsék. Sokban tisztult az európai eszmék, változott az állás, látunk hatalmasokat jövőjük biz osítása végett egyesülni, szövetséget kötni, a rend- és békezarok ellen. Ne kényszerítsük uraim közös államunkat, a kedvező körülményeket elhagyni — vagy belviszályok ellen külfelvédelmet, szövetséget keresni, csatlakoztatul szenvedni fog a alkotmányos életünk, de különösen késő lesz nemzetiségünk sirja felett a megbánás könnyeit hullatni.

Visszaéltam már is becses türelmökkel. Ne higgyék, hogy szenvedély vagy elfogultság ragadott. Hitem, leg-szentebb meggyőződésöm sugallták szavaimat; — ezédom volt felvillanyozni önökben a haza iránti szeretetet, — figyelmeztetni a veszélyekre, melyek mindenfelől fenyegetnek, — buzditni az együttartásra, mely egyedül képes a vészt elhárítani, törekvésieinknek érvényt szerezni, — lelkesíteni; hogy képzelt reményeknek a jelen biztonságát fel ne áldozzák.

E nemes város tisztelt polgárainak sokszor tanusított mérsékeltisége hinne enged, miszerint úgy saját, mint e nemes város érdekeit felfogva tömörülni fognak szavazatainknak érvényt szerezni, s ha egykoron a megállapodás és béke áldásait közösen élvezve jobbtlétkről meggyőződnek, s szemlélni fogják városunk felvirágzását, előmentét, fejletét — a jelen pártviszályt, engedjék meg, hogy ellenfeleinkkel együtt kiálthassam: éljen örökre közöttünk az egyetértés!!!

Tamási Sándor beszéde.

(1872. jun. 23-án a kolozsvári Deák-párt gyűlésén.)
Tisztelt pártgyűlés!

Midőn ezen ünnepélyes alkalommal szót emelek, megvallom, inkább ohajtottam volna, hogy tisztelt polgárársaim e díszes gyülekeztét az összes választópolgárok **egyetemes gyűlésének** nevezhetném, mert e volna világos jele annak: hogy a közös nagy célznak, t. i. hazánk fenntartásának és jólétének eszközésében minyájon egy alapon állunk, s azt egyesített erővel létesíteni törekszünk; — vagy ha **pártgyűlésnek** nevezem is, inkább ohajtottam volna, hogy az érdek, mely minket összehozott, csupán és egyedül csak az országgyűlési képviselőre megválasztandó személyek iránti bizalmunk és vonzalmunknak lenne kinyomata, mint a milyen volt akkor, midőn még hazánkban állván a törvények kellő tisztelete, általános erős hitünk a volt: hogy az ország alaptörvényeit, melyeken alkotmányunk nyugszik, még törvényhozási uton is megtámadni erősen kényes dolog, mert a hazát bizonytalan eshetőségeknek kitenni nem szabad.

Azonban el kell ismernem, hogy olyan pártgyűlés vagyunk, melyet nem csupán a megválasztandó személyek iránti bizalmunk, hanem ennél egy létegesbb elv, mely egyszersmind ezé is, hozott ide egybe és alakított pártját, ez elv a régi szép classiciai nyelven így hangzik: „Salus reipublica supra lex esto“, azaz: a leg-főbb törvény a hazának üdve — vagyis jóléte és fennmaradása — legyen; ez elv azon perczen fogantott, midőn az emberek az óskorban a biztosabb megélhetés és önfentartás végett egyik a mással társulni, kisb-nagyobb országokat alakítani kezdték; ez elv vonul keresztül a hajdani Görögönnak Rómának s azután a keresztény korszaknak minden törvényen egész a mai napig; ez elv körül csoportosultunk mi is, ezt paroljuk, ezt védjük, ezt balványozzuk, mert a hazának jóléte saját jólétünk, annak fennmaradása saját életünk.

Ezen elvből kiindulva egy nagy kérdés áll előttünk és vár megoldásra, t. i.: miért kellett nekünk ezen elvnek védelmére pártát alakítani, akkor, midőn ellenfeleinkről is kell tennünk, hogy ők is a hazának jólétét és fennmaradását akarják? — legalább ők maguk is ezt állítják; e kérdést fel kellett vetnem azért, mert, ha igaz, hogy ellenfeleink is veltünk egy ezétra törekvészek, akkor szükségieennek látszik a pártoskodás, és nem kerülne akkora erőf szítésbe az összetérés; kérdem tehát újból is: miért kellett nekünk pártot alakítani saját testvereinkkel szembe? erre azt felelem: hogy pártot kellett alakítanunk part ellen, mert fájladom! nem egy **alapon állunk**, de pártot kellett alakítanunk azért, mert ugyatszik, hogy olyan pártot állunk szemben, melynek tettei azt bizonyítják, hogy azon párt részéről az aemulatio, azaz: nemes vetekedés, mely minden csakis jora törekvő pártak egyedül feladata, tul van havja, mely pártunk eljárásában alkotmányunknak nem megszilárdulását, hazánkban nem felvirulását, hanem annak ellen-

